

non (1) vidimus, qui videns dominum suum in carcere morientem, magno rugitu (2) se mordens cum domino moritur suo? numquid non multi ex vobis apud Hipponem viderunt canem, qui videns dominum suum in lecto mortuum, panem domino porrigebat et carnes, et blandiens (3), ut poterat, dominum suum invitabat ad comedendum; sed videns eum non comedentem, non comedebat? Dum autem corpus defuncti portaretur ad foveam, canis cunctis recedentibus corpus domini sui rapuit et in prato florum ipsum collocavit; et custodiens tribus diebus, fame moritur canis. Ecce denique, fratres, canes et lupi, ursi et leones, turtures et ciconiae fidem tenent et servant. Nos autem et quomodo nostras conscientias discutiamus, fratres, considerate. Eia ergo, o milites, estote Christo fideles; amplectamini fidem; nam sicut aurum est purissimum (4) metallorum et nobilissimum, et albedo fundamentum oculorum, sic et fides omnium virtutum, sine qua impossibile est placere Deo¹. Sicut sol est pater omnium planetarum, sic et fides omnium virtutum. Hanc autem servavit, hanc adamavit, hanc nos tenere docuit et demonstravit gloriosus Thomas Apostolus, qui tamen diu remansit incredulus ut nos certificaret. Hac fide sancta armatus ad Indiam pergit, et ibidem tres Magos convertit, mortuos decem et octo resuscitavit, provinciam totam convertit; tandem a carnifice (5), gladio percutitur, et diffuso in terram cerebro, anno ætatis suæ, ut Martyr Dei Cyprianus ait, sexagesimo, extensis ad cælum manibus et brachiis, migravit ad Dominum. Amen.

¹ Hebr. xi, 6.

(1) Deest non in cod., et sic deinceps. — (2) Cod. *ruitu*, nisi legas *rictu*. — (3) Id. *branchis*. — (4) Id. *purum*. — (5) Id. *pontifice*.

SERMO LXXV.

In Natali sancti Stephani proto-martyris.

Eductus hic sermo ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 58, sit in appendice, sicut et cæteri ejusdem codicis sermones. Locus ejus post sermonem Maurinensem cccxvii, cum numero in Natali sancti Stephani ix.

SYNOPSIS.

I. Christus humiliatus, ut glorificentur ejus fideles. II. Christus inimicorum condonationem nos edocuit. III. Stephanus ejus imitator. IV. Per hunc conversus Paulus regnat in cælis. V. Sancti Stephani miracula. VI. Ejusdem invocatio. VII. Imitanda charitas.

I. HESTERNA die, fratres charissimi, audivimus completos esse dies Mariæ, ut pareret Filium suum primogenitum. Audivimus et hodierna die almam matrem Ecclesiam etiam filium peperisse primogenitum. Nam peperit primo alma Maria, ut pareret secundo alma Ecclesia; peperit Maria sine dolore, ut pareret Ecclesia sine mœnore; peperit alma Maria in paupertate, ut pareret Ecclesia in divitiarum dignitate; peperit alma Maria in stabulo, ut Ecclesia pareret in æterno tabernaculo; peperit Maria inter bovem et asinum, ut Ecclesia pareret inter Deum et Angelum. Nam nisi Maria prius peperisset, nunquam Ecclesia parere potuisset; nisi Rex prius descendisset, Stephanus primogenitus

non fuisset. Descendit ergo prius Rex, ut secundo ascenderet miles; descendit Rex lætantibus Angelis, ut ascenderet miles lapidantibus Judæis; descendit Rex humilis, ut ascenderet miles sublimis; descendit Rex pastoribus demonstratus, ut ascenderet miles Angelis circumdatus; descendit Rex panniculis involutus, ut ascenderet miles stola immortalitatis indutus; descendit Rex pauperrimus, ut ascenderet miles ditissimus. Hunc Deus Pater humiliat, et hunc exaltat; humiliatur Creator, ut exaltetur creatura; humiliatur Deus, ut vivificetur reus; humiliatur Medicus, ut sanetur ægrotus; humiliatur bonitas, ut sublimetur improbus; humiliatur pietas, ut (1) sublimetur impius. Deus (2) hunc humiliat et hunc exaltat.

II. Heri denique Dominus venit in mundum, et nova præcepta dedit mundo. Ait enim Deus et homo: « Diligite inimicos vestros; benefacite iis qui oderunt vos, ut sitis filii Patris vestri¹. » Venit enim in mundum ex sola dilectione, et ideo voluit suos in dilectione confirmare. « Diligite, inquit, inimicos vestros. » Nec solum præcepit, primitus adimplevit. Ecce Salvator, dum crucifigitur clamat, et ait: « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt². » O quam grandis labor est inimicos diligere! o quam forte, o quam difficile est diligere qui te quærit occidere! o quam impossibile est pro persequentibus exorare! Nec nos hoc, fratres, audemus negare, sed dicere quasi compellimur omnimode fortissimum esse. Magnus labor est in hoc sæculo, sed grande præmium in futuro. Attende, audi, quomodo grande; non tamen dicere audeamus impossibile esse homini inimicos diligere; nam si impossibile fuisset, Salvator qui cuncta corda cognoscit et opera, quomodo nos hoc facere præcepisset? Difficile ta-

¹ Matth. v, 44. — ² Luc. xxiii, 34.

(1) Hæc verba *improbus*; *humiliatur pietas* ut deleta sunt in cod. temporis apsu, et a nobis fuerunt divinando restituta. — (2) Sic et vox *Deus*, et deinde *Dominus*.

nien est et valde pœnosum, sed præmium grande in futuro. Attende, audias, quomodo grande; audias quantum.

III. Stephanus ille magnus, qui velut Angelus, primus Jerosolymis tuba (1) cecinit, unqs de septem diaconibus ab Apostolis ordinatus, virgo a Deo electus, viduarum pater institutus, Spiritu sancto repletus, synagogam Judæorum post sancti Spiritus repletionem intravit et cœpit cum eisdem disputare, et nullus doctorum poterat ipsi (2) resistere; ceperuntque eum et lapidaverunt. Et videns lapidantes ait: « Ecce video cœlos apertos¹, et, positis genibus, clamare cœpit: Domine, ne statuas illis hoc peccatum². » Vidit denique cœlos apertos, quia parata sibi jam erat via; vidit et Jesum stantem et non sedentem; vidit stantem, ut reciperet. Sedere judicantis et regnantis est; stare vero auxiliantis est. O sancte Stephane, martyrum caput et principium, Christi vere membrum, quomodo per omnia secutus es Magistrum! Oravit ipse pro persequentibus, et tu orasti pro lapidantibus. O quam magnum et admirabile donum donavit Dominus militi suo! Non enim solummodo eum copiose ditavit, sed etiam ad certandum peroptime confortavit. Attulit namque donum charitatis, ut perduceret ad consortium Trinitatis. Quod ergo attulit, et erogavit, nec sibi aliquid minuit, sed mirabiliter militem prædotavit. Caritas enim illa, quæ heri deposuit Christum, ipsa hodie Stephanum ad cœlum levavit; caritas quæ præcessit in Rege, ipsa hodie refulsit in milite. O admiranda potentia Redemptoris! o prædicanda indesinenter gratia Salvatoris! Heri ostendit in Matre virginitalis æternæ miraculum; sed hodie demonstravit in Martyre magnæ charitatis indicium; summa integritas heri demonstrata fuit in Virgine, sed hodie dilectionis virtus summæ perseverantiæ in Martyre. Et sicut in Matre Do-

¹ Act. vii, 55. — ² Ibid. 59.

(1) Cod. *tubam*. — (2) Id. *sibi*, et sic deinceps.

mini virginitas non potuit violari, sic in Martyris mente non potuit charitas dissipari.

IV. Per charitatem Dei miles sævientibus Judæis non recessit; per charitatem pro persequentibus intercessit; per charitatem Stephanus arguebat errantes, ut corrigerentur: per charitatem pro lapidantibus orabat, ne punirentur. Charitatis (1) virtute Stephanus vicit Saulum crudeliter insidiantem, et quem habuit in terra persecutorem, in cælo meruit habere consortem. Ipsa sancta charitas indefessa desiderat moriendo (2) acquirere, quos non potuit monendo convertere: per orationem Stephani surrexit Saulus bonus, qui prius erat iniquus; cecidit sævisimus persecutor, et surrexit severissimus prædicator. Cadens Saulus, lumen corporis perdidit, surgens Paulus lumen cordis recepit. Ecce nunc Saulus cum Stephano in cælo lætatur, cum Stephano gloriatur. Nunc Stephanus de consortio Pauli summe gloriatur, quoniam summa charitas in utroque lætatur. Charitas quippe Stephani superavit sævitiam Judæorum, sed charitas Pauli cooperuit multitudinem peccatorum. O dies sancti, dies lætitiæ et jucunditatis, in quibus et per totum mundum melliflui facti sunt cæli, in quibus etiam Stephanum cælorum civem factum esse conspicimus. Voluit enim Dominus Martyri suo cælos patentes aperire, ut sequaces ejus securi essent de remuneratione. Voluit etiam stans videri, ut et omnes posteri credant in martyrio juvari a Domino. O grande mysterium, fratres! Stephanus orat, et Paulus Judæos incitat; Stephanus parcit, et Saulus parcere nequit; Stephanus genuflectit (3), et Saulus vestimenta omnium custodiens furit, ut omnium particeps esset scelerum. Sed aspice modicum, et videbis lupum agnum factum, de inimico amicum, de persecutore prædicatorem. O quantum Stephanum martyrem laudare debemus! o quantis magnificare præconiis!

(1) Deest hæc vox deleta in cod., sicut et vox *insidiantem*. — (2) Sic et vox *moriendo*. — (3) Cod. *genuflectitur*.

Nam si Stephanus non fuisset, forsitan Ecclesia Paulum non habuisset. Quis ergo mentes hominum illuminasset ut Paulus? quis Doctor Gentium? quis vas electionis? quis gubernasset status Ecclesiarum? quis sic portasset pondus et æstus omnium fidelium? quis tantæ sapientiæ? quis columna templi, ut Paulus, reperitur? Magnum ergo donum, magnum beneficium, magnum et admirabile ministerium, quod Stephanus impetravit orando. Et ecce nunc Paulus cum Stephano Christi charitate perfruitur, cum Stephano exultat et cum eo regnat. Ille dat exemplum veniæ convertentibus, Stephanus dat exemplum orandi pro persequentibus.

V. Sanctissimi ergo Stephani, fratres charissimi, solemnitas magna devotione celebranda est, quia multos Sanctorum præcellit honore et dignitate. Sex (1) enim mortuos in Africa resuscitavit: primo presbyterum quemdam, deinde puerum, postea sanctimoniale..., clamans in feretro, cunctis videntibus et audientibus, velut altera Drusiana. Deinde juvenis quidam a carribus boum dilaceratus et mortuus; deinde infantulus portatus a matre vere mortuus ad reliquias sancti Martyris resuscitatur, qui etiam superest adhuc. Adest igitur, fratres dilectissimi, dies in qua lapidatus est ille Stephanus, Sanctus sanctorum, splendor iustorum et gloria; adest Angelus ille primus, qui suis meritis cælum aperuit (2), ad cujus præceptum terra tremuit (3)... Pluviam destinavit et tempestatem maris sedavit. Adest Angelus ille primus qui, ut audistis, sex mortuos resuscitavit, fratrem et sororem a concussionem membrorum (4) sanavit: hic etiam infirmos diversarum infirmitatum sanavit. Et quod majus est, Saulum, ut audistis, ad confessionem fidei revocavit.

(1) Non sex, sed quinque inferius indicantur; at videtur aliquid deesse ante *clamans in feretro*; forte *deinde alius*, etc. — (2) Cod. *aperit*. — (3) Hic quædam desunt tempore oblitterata. — (4) Deest *membrorum* in cod. Notum est hoc celeberrimum miraculum a sancto Augustino narratum.

VI. Adest ille amantissimus Levita (1) prius discipulus Apostolorum, sed magister et pater Martyrum in martyrio. Adest ille cui similis non invenitur, qui sic Spiritu Dei plenus sit. Adest ille solemnissimus miles, qui valenter clamabat: « Domine, ne statuas illis hoc peccatum. » Eia ergo gaudeas in excelsis, o princeps Martyrum gloriose, quia sicut completi sunt dies Mariæ ut pareret, sic completi sunt dies Ecclesiæ, ut et te pareret, et faceret columnam sanctæ matris Ecclesiæ! Gaudeas in excelsis, o sancte Abel justitiæ, qui militiæ Martyrum meruisti obtinere principatum! gaudeas in excelsis, o sancte Stephane, qui vere Angelus non natura, sed gratia merito nuncuparis! gaudeas in excelsis, custos viduarum et susceptor animarum Christi, contemplando Angelos Archangelosque Christo noviter nato ministrantes! gaudeas in excelsis, sanctissime Stephane, intuendo Apostolos, Patriarchas et Prophetas super thronos sedentes! gaudeas in excelsis, sanctissime Stephane, salutando Virgines Martyres cum carne, mundo et dæmonio decertantes! gaudeas in excelsis, respiciendo animas sanctorum Confessorum lumbos præcingentes! Et quia beatus cum illis es, et in excelsis cum illis collocatus es, ideo te, sancte Christi Martyr, rogamus et obsecramus, ut preces ad illum fundas, qui heri se humiliavit, ut te hodie exaltaret, ut et nos revocet de lacu miseriæ et de luto faciès et umbra mortis. Interpella pro nobis peccatoribus, sicut fecisti pro tuis persecutoribus. Nam si misericordiarum Pater nos sic dimiserit, deficiemus in via¹; Funde ergo preces, ut dignetur Deus noster nos ad se tecum revocare per gratiam, quia ecce jam frangit, jam inquietat nos frigus, stomachus jam inflatur, caput jam curvatur, languescit jam spiritus, sætet jam anhelitus, facies jam dealbatur, statura jam incurva-

¹ Matth. xv, 32.

(1) Deest *Levita* in cod., et deinde oblitterata sunt verba quorum loco supplevimus *martyrum*.

SERMO LXXV, IN NATALI S. STEPHANI PROTO-MART. 401
tur, caligant jam oculi, nares effluunt et crines defluunt, tremunt jam tactus, deperit et actus, aures surdescunt, dentes putrescunt. Cito mala credimus, et tarde discredimus, tenaces, querulosi, dyscoli, avari, superbi, luxuria ornati, murmuratores, malorum inventores, elati et mundi zelatores valde; sumus veloces ad loquendum et tardi ad audiendum, laudantes præsentis et vituperantes absentes; sic vita nostra corrumpitur et terminatur. Clamamus ergo ad te, o sancte Stephane, fortissime miles Domini, deprecantes ut humiles nostræ vocis petitiones attendas, affectum conspicias, hostem comprimas, expellas tyrannidem, litigantes pacifices, tuearis Jerusalem, gubernes clericos, abbates dirigas, confirmes (1) eremitas et omnes qui tua devote solemnissima celebrant. Dignare nobis (2) juvamen porrigere; accelera auxilium (3) impetrare pro nobis qui aliqualem laudem tibi persolvimus; nos ex omni perturbatione spirituum immundorum custodias, ut Deo laudabiliter serviamus.

VII. Sed si hoc impetrare volumus, debemus nos sanctum et gloriosum Martyrem imitari: imitemur charitatem ejus et virtutem, ut gloriæ ejus participes simus; imitemur eum qui plus doluit de lapidantium peccatis, quam de sui corporis vulneribus (4), plus de Judæorum impietate quam de sua morte; et recte plus, quia in eorum iniquitate omnes debebant plangere, sed in Martyris morte nullus dolere, quia mors devicta ad gloriam provehebat; in Judæorum iniquitate mors sequebatur æterna, sed in Martyris morte vita æterna. Diligamus ergo inimicos, ut ipse dilexit. Scimus enim quod sine dilectione nulla virtus nobis valebit; quia « Qui non diligit fratrem, manet in morte¹. » Omnes namque (5) fratres sumus, omnes æqualiter nati

¹ 1 Joan. III, 14.

(1) Deest *confirmes* in cod. — (2) Desunt in cod. hæc verba *dignare nobis*. — (3) Cod. non habet *auxilium*; et deinde deest *nos*. — (4) Id. *sui corporis vulnera... impietatem... ejus mortem*, et deinceps *plangi*. — (5) Id. *denique*; et sic deinceps.

sumus, omnes una vita vivimus, omnes unanimiter generamur et morimur, omnes Christi sanguine redempti sumus. Diligamus ergo nos, nec verbo fratrem offendamus doloso. Dilectio namque est radix omnium virtutum, quia dilectio est charitas. Unde, pereunte radice, pereunt et rami, et nihil valuisset martyrium sine dilectione, nihilque omne quod agitur sine charitatis radice, quia omne quod fit sine dilectione, omnino perditur. Nihil Stephano valuisset martyrium, nihil Laurentio crates (1) ferrea, nihil Bartholomæo decoratio. Deus autem qui prius nos dilexit, et qui nos docuit inimicos diligere, ipsam dilectionem infundat cordibus nostris, ut eum veraciter agnoscamus, et agnoscentes, eum veraciter diligamus. Amen.

SERMO LXXVI.

In festo sancti Joannis evangelistæ.

Sermo, qui sequitur, prodit ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 39, unde in appendicem rejicitur. In manuscripto titulum habet falsum, nempe de sancto Joanne Baptista, cum agatur de sancto Joanne Evangelista. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Non habitat Christus cum fraudulentis et superbis. II. Contra eosdem Dei vindicta, necnon et humilium ac simplicium exaltatio. III. Joannis humilitas commendatur, quæ beatæ mortis fuit ipsi causa. IV. Imitandus Joannes, cujus privilegia ipsis Petri privilegiis fuere majora. V. Virginitas amissa non recuperatur, licet recuperetur gratia. VI. Virginitas sit carnis et mentis, quam prædicat auctor, licet eam amiserit. VII. Variæ Dei vocationes.

(1) Cod. gratis.

I. DOMINUS et Redemptor noster, fratres charissimi, querimoniam facit, quoniam pauperrime natus noviter est, et in stabulo inclinatus, et inter bovem et asinum collocatus est. Quærit tamen hospitari nobiscum, nec est qui eum recipiat; clamat, et non est qui respondeat; ululat, et non est qui exaudiat; pulsat, et non est qui aperiat. Tandem clamore fatigatus impropere dicit: «Vulpes foveas habent, et volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet ubi reclinet caput suum¹.» Quid enim sunt vulpes et volucres cæli? Vulpes enim fraudulenta animalia sunt; ideo fraudulentiam significant. Volucres superbæ et elationis significationem gerunt; superbus enim volat alis jactantiæ sublimando ad astra. Foveas vero vocamus pectora hominum, in quibus pravæ machinationes aliis præcipitium parant (1); nidi etiam volucrum similiter etiam in eorum animis sunt, quia pulli, id est, opera superbæ et elationis ibi nutriuntur. Aliud tamen est superbia, et aliud elatio. Superbia est quando quis super omnes esse desiderat; elatio vero quando quis suis superioribus laborat se parificare. Superbus denique Pompeius, qui nolebat habere priorem; elatus vero Anastromades (2), qui cum esset servus, fraudulenter se dominis parificavit. Sunt igitur (3) in nobis duo grandia receptacula; sed Filius hominis non habet nec invenit mentem aliquam ubi reclinet caput suum. Discutiamus primo corda nostra, fratres, et videamus primo de fraudulentia vulpis. Quid enim est fraus, nisi quod aliud agitur et aliud simulatur? Fraudulencia corda omnino debent habere illi qui aliud promittunt et aliud faciunt. Tales sunt qui «Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum².» Est et aliud genus fraudis: nam aliqui jurant, ut melius nocere possint. Itaque, fratres, perit fi-

¹ Luc. ix, 58. — ² Psal. xxvii, 3.

(1) Deest *parant* in cod. — (2) Quis sit iste Anastromades, non mihi satis constat. — (3) Hæc verba desunt in cod.

des, perit reverentia, nec pater filio, nec filius patri hodie fidem servat. Sed nunc de superbia aliquid dicamus. Quid enim est superbia, nisi omnium vitiorum origo et fundamentum? Hæc est quæ Angelum de cælo præcipitavit hæc est, quæ facit hominem suæ fragilitatis oblivisci; hæc est quæ facit nos ultra nos extendere; hæc est quæ facit omnia ad laudem mundi fieri; hæc est quæ vult omnia beneficia se fecisse videri; hæc est quæ omnibus manumponit et linguam, nemini parcens, neminem diligens, omnium vitam et conditionem dilacerans, ut sola (1) super omnes, velut lignum (2) super aquas, natare possit. Audent denique superbi surgere contra Deum et servos ejus, dilacerantes omnes Dei servos in cunctis. Tales superbi, bonos videntes, observant semper quid agant, sed si bona loquuntur de bonis, partiales eos appellant; si mala, de malis, murmuratores et bilingues dicuntur; si tacent, amici non esse existimantur. Hæc est enim vita superborum et hypocritarum; hæc est eorum sola conditio; hæc est eorum tota mentis affectio, ut præ omnibus et super omnes dominatores terræ dicantur. Et multi ex vobis tales sunt. Ideo Salvator conquerendo clamat inter nos habitare volens, et (3) dicens: «Vulpes foveas habent et volucres cæli nidos, Filius autem hominis non habet ubi caput possit reclinare.» Nec mirum si Deus non habet ubi reclinet caput, quia nescit habitare, nisi in corde quieto et humili: superbus vero Deo resistit, ipsi ostium mentis claudit, dum humiles servos ejus parvipendit, et viles reputantur ab eo. Unde omnis habitus sanctæ conversationis a superbis conculcatur, et «Tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus¹,» ut ait Apostolus; sed bonos et humiles consolatur Deus, quibus dicit: «Non est servus major domino suo; si me persecuti sunt, et vos persequentur².» Non est ergo cu-

¹ 1 Cor. iv, 13. — ² Joan. xv, 20.

(1) Cod. *solus*. — (2) Id. *altum*. — (3) Hæc verba *volens* et *desunt* in eod.

SERMO LXXVI, IN FESTO S. JOANNIS EVANGEL. 405
randus mundi despectus, quia ipse primo ab hominibus odio habitus est¹.

II. Non curemus ergo, fratres, superborum contemptum, quia ecce Dominus vindictam faciet longe majorem quam credere valeamus. Refert enim Lucas Deum dixisse Discipulis suis parabolam hanc: «Judex quidam erat in quadam civitate qui Deum non timebat, nec homines verebatur. Vidua quædam erat in civitate illa, et veniens ad eum dicebat: Vindica me de adversario meo. Et nolebat. Post hæc autem ait Judex intra se: Etsi Deum non timeo, nec homines vereor, tamen quia hæc vidua molesta est mihi, vindicabo eam².» Si enim hoc fecit judex iniquitatis, quid faciet Salvator? Ipse enim «Deponet potentes de sede, et exaltabit humiles³» in æternum. Exaltavit enim David humilem, et deposuit Saül superbum; deposuit Judam, et exaltavit Joannem. Nam ille superbissimus, et iste humilitatis exemplum; ille proditor, et iste fidelis; ille homicida, et iste ab omni odio separatus; ille vas iniquitatis, et iste fornax charitatis; ille vas damnationis, et iste vas dilectionis; ille damnatus, et iste, ut arbitror, anima et corpore glorificatus. Omnia enim mala Judæ evenerunt propter superbiam, et omnia bona Joanni evenerunt propter humilitatem. Omnes denique virgines, ut Joannem, humiles necesse est omnino esse.

III. Per hanc igitur Joannes meruit a Deo vocari, in Apostolum chariorem institutus (1); per hanc flore (2) virginitatis meruit præpollere, et Domini Matrem in matrem optime possidere. Per hanc in cæna meruit in Dominico pectore reclinari (3), et incorruptum super omnes alios conservari. Omnes enim gladio gaudenter sancti Apostoli interfecti sunt; solus Joannes gladio illæsus permansit; solus sine sanguinis effusione migravit ad cælum

¹ Joan. xv, 18. — ² Luc. xviii, 2-5. — ³ Id. i, 52.

(1) Cod. *institutum*. — (2) Id. *florem*. — (3) Id. *reclinare... conservare*.

suaviter. Et hoc fuit quod Dominus ei promiserat. Cum enim Dominus diceret Petro : « Sequere me¹; » id est, imitare (1) me in cruce; non timeas, sed sponte crucem recipias in morte; ut arbitrator, fuit grave Petro hoc audire, et pœnosum non modicum; ideo vertens se retro, vidit illum Discipulum quem diligebat Jesus, et ait : « Domine, » hic autem quid²? » Id est, quid faciet? quam mortem patietur? Et ait illi Jesus : « Sic eum volo manere, dum veniam³; » id est, integrum, inviolatum, immarcescibilem, et illæsum, et incontaminatum volo manere, donec ipsi (2) appaream cum aliis fratribus. Sed ecce approximate die transmigrationis Discipuli (3), apparuit ipsi Dominus dicens : Veni ad me, quia tempus est, ut epulearis cum fratribus tuis in mensa mea. Et subito surgens Joannes cœpit ire. Et ait Dominus : Dominica die post quinque dies ita venies ad me. Et receptus est Dominus in cœlum. Veniente autem die, convenit multitudo Discipulorum diversarum provinciarum et fidelium in Ecclesia in primo gallorum cantu, et usque ad horam tertiam prædicavit eis Joannes, confortando orphanos et pupillos, consolando viduas et maritatas, omnique statui doctrinam dedit suavem, et finito sermone, oravit pro populo. Postquam vero oravit, missam celebravit solemnem, et se, et Discipulos communicavit dicens : Pax Domini et mea sit vobiscum, et vestra mecum. Et fovea post hæc paratur, ponensque ibi vestimenta intravit osculando Discipulos cum Discipulorum mœrore et lamento : et ecce lux facta est tanta fere per unam horam super populum, ut nullus posset eam sustinere. Et signans se sanctissimus Evangelista transire cœpit tecum, Domine Jesu. Tu, Domine, mecum semper solus sis. Et hæc dicens, jubet se in sepulcro cooperiri. Et sic sanctissimus Josuë, in quo erat

¹ Joan. XXI, 19. — ² Ibid. 21. — ³ Ibid. 22.

(1) Cod. *imitati*. — (2) Id. *sibi*, et sic deinceps. — (3) Hæc et sequentia ex apocryphis et fabulosis videntur desumpta.

Spiritus Dei, assumitur; sic sanctissimus Moyses ad montem rapitur; sic sanctissimus Salomon in cathedra residet beatorum; sic aquila illa grandis magnarum alarum pervenit ad medullam cedri, sicut in carne adhuc positus pervenerat, jam et ad carnem rediens alte quæ viderat intonans, tam fortiter, tam subtiliter, tam magnifice, ut si altius intonasset, totus mundus eum capere vel intelligere non potuisset. Et sic reddidit spiritum. Et protinus manna exiens de sepulcro apparuit, quod usque hodie gignit miro modo.

IV. Hunc ergo, fratres, lucernam mundi et spiraculum vitæ studeamus imitari, ut possimus cum eo æternaliter gloriarī. Hic est ille, cujus caro in sexaginta septem annis nulla copulatione contaminata est; cujus mens inviolata permansit; cujus vita speculum et norma fidelium fuit. Hic est ille sanctissimus Evangelista, cui Mater Domini traditur tanquam digniori Apostolo, tanquam perfectiori Discipulo, tanquam chariori amasio. Denique, fratres, Petro temporalis donatur Ecclesia, sed Joanni Ecclesia major committitur. Petro dantur claves aperiendi et claudendi, sed Joanni Matrem impetrandi et obsecrandi. Petrus curam gerit agnorum, et Joannes sollicitudinem Matris desperatorum gerit. Quid ergo de Joanne dicemus? quis explicare poterit ejus sanctitatem? quis enarrare valebit ejus sublimitatem? quis istius sanctissimi piscatoris intellectus profunditatem? quis ejus diurnitatem pœnitentiæ prædicare valebit? Denique verberatur in Asia et tacet, blasphematur et obsecrat; in Patmos insula recluditur, et cuncta patienter portat, ut agnus; in oleum ponitur, et ecce mox liberatur, et ecce prædicat, et ecce obsecrat, et ecce quotidie clamat homo iste cœlestis : « Filioli mei, diligite alterutrum. » Hunc ergo patronum imitari non differamus, et sicut ipse fecit, ita et nos faciamus, ne a Domino improperemur dicente : « Vulpes foveas habent, et volucres » cœli nidos; ego autem non habeo ubi caput reclinare » possim. »

V. Sed dicet quis : Ecce Joannes virgo fuit et castus ; ecce virginitatem amisi ; numquid eam recuperare possum ? Minime omnino. Ipsa namque, si rapitur, nullatenus reparatur ; quamvis pœnitendo veniæ fructum recipiat, incorruptionem nullatenus tamen recipit pristinam. Hæc autem credimus, fratres, et nullatenus dubitamus. O quam bonum, o quam suave, o quam gratiosum est Deo genus virginitatis, quia in hoc et sollicitudinem (1) sæculi amittit, et in futuro æternum castitatis percipit præmium gratiosum et copiosum ! Conjugium concessum est, sed virginitas admonita est tantum, non jussa ; et ideo tantum admonita, quia nimis excelsa. Nec dubium est, quod qui in virginitate perseverat, Angelis efficiatur æqualis. Omne enim peccatum per pœnitentiam recipit veniam, sed sola virginitas amissa (2), ut diximus, nullatenus reparatur.

VI. Virgo tamen carne, sed non mente, numquid præmium cum virginibus possidebit ? Absit ; nihil enim prodest corruptio carnis ubi non est integritas mentis, nihilque valet mundum esse corpore, ubi quis pollutus sit mente. O castitas, securitas mentis, sanitas corporis, oblectamentum (3) Dei, et Angelorum soror, quam dulcis et fertilis es ! Beatus qui te amat ; sed te amare tantum non proficit, nisi etiam a terrenis desideriis se subtraxerit, ne a Domino audiat : « Amen dico vobis : Nescio vos⁴. » Luxuriosa denique vita carnem cito debilitat, et debilitata cito ad senectutem deducitur : et licet non debeat corripere aliena vitia qui aliquando fuit eorum vitiorum cogitationibus repletus, licet etiam improbum sit arguere quidquam in alio, quod aliquando adhuc cognovit in semetipso, tamen protecti divino auxilio, licet virginitatem amiserimus, ad virginitatem tamen vos invitare non erubescimus. Et si Joannem in hoc sequi et imitari non possumus, si cum eo (4) florem vir-

⁴ Matth. xxv, 12.

(1) Cod. *solitudinem*. — (2) Id. male *virginitate amissa*. — (3) Id. *objectum*. — (4) Id. *secum*.

SERMO LXXVI, IN FESTO S. JOANNIS EVANGEL. 409
ginitatis tenere nequimus, saltem ipsum humilem imitemur.

VII. Denique, fratres, in Christi collegio non omnes virgines sunt electi, sed aliqui virgines, aliqui uxorati ; aliqui divites, aliqui pauperes ; aliqui negotiatores, aliqui Legis doctores sunt ab ipso vocati. Nam Petrum et Philippum elegit uxoratos, ut uxoratis spem æternæ vitæ donaret ; elegit Joannem et Jacobum virgines, ut virginibus spem æternæ vitæ donaret ; elegit Bartholomæum divitem et nobilem, ut nobilibus exemplum daret ; elegit Matthæum negotiatorem, ut negotiatoribus viam redeundi donaret ; elegit Simonem et Thaddæum pauperes, ut Christus pauperes diligere se monstraret (1). Ecce infinita Christi charitas et bonitas : ecce magna pietatis et misericordiæ largitas ; et tamen clamat : « Vulpes foveas habent, et volucres » cœli nidos ; Filius autem hominis non habet ubi reclinet » caput suum. » Sed sicut reclinavit in Joanne (2), ita per gratiam in mente nostra Salvator reclinare dignetur. Amen.

(1) Cod. *demonstraret*. — (2) Sic cod. ; forte *reclinavit in sinu ejus Joannes*.